

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 2, ročník 11., vydané v júni 2023

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Saint-Tropez. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

DÔLEŽITOSŤ PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY UČITEĽOV V KONTEXTE VSRD SYSTÉMU NA SLOVENSKU V RANNOM DETSTVE

THE IMPORTANCE OF PREGRADUATE TEACHER TRAINING IN CONTEXT
OF THE ECEC SYSTEM IN SLOVAKIA IN EARLY CHILDHOOD

Martina Masáriková, Beáta Mačová¹

Autori pôsobia ako externí doktorandi na Katedre školskej pedagogiky a psychológie Vysokej školy DTI v Dubnici nad Váhom. Vo svojej vedeckej činnosti sa venujú problematike modelu vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, tzv. VSRD systém, ktorý je základným kameňom a podstatným atribútom pri poskytovaní vysokokvalitného programu v ranom detstve prostredníctvom kvalifikovaného personálu. Snažia sa nájsť kontinuum príležitostí profesijného vzdelávania učiteľov odvíjajúci sa od pregraduálnej prípravy a rozvoja profesijných kompetencií.

The authors work as external doctoral students at the Department of School Pedagogy and Psychology of the DTI University in Dubnica nad Váhom. In their scientific activity, they are devoted to the issue of the model of education and care in early childhood, the so-called ECEC system that is a cornerstone and essential attribute in delivering a high quality early childhood program through qualified staff. They try to find a continuum of opportunities for the professional education of teachers, deriving from undergraduate training and the development of professional competences.

Abstract

The quality of education is a priority topic and current issue for many European civilizations. The context of pre-graduate teacher training is a very important indicator of the implementation of education and training in children, in their early childhood. Participating in pre-graduate teacher training in the context of the ECEC system (Early Childhood Education and Care System) is considered on a European scale as a significant trend in the provision of high-quality programs through which we can achieve the comprehensive development of children and at the same time significantly and effectively influence further education within their life with a view to creating inclusion in the school system. Description of the term ECEC is a long-discussed model of education and care in early childhood at the international level.

---

¹ Adresa pracoviska: PaedDr. Martina Masáriková, Mgr. Beáta Mačová, Katedra školskej pedagogiky a psychológie, Vysoká škola DTI, Ul. Sládkovičova 533/20, 018 41 Dubnica nad Váhom
E-mail: masarikova@dti.sk, macova@dti.sk

It is possible to verify knowledge from empirical data that we implemented in the time horizon of the first half of 2022 in facilities providing early care for children. From the analysis of the results, it is clear that the respondents have an adequate qualified education, but it has been proven that the given education and training in early childhood does not take place according to current educational criteria comparable to European countries. We believe that the impact of the ECEC system in the implementation of the holistic curriculum would ensure more effective education and training in early care facilities.

Key words: pre-graduate teacher training, ECEC system, early childhood

Abstrakt

Kvalita vzdelávania je pre mnohé európske civilizácie prioritnou témou a aktuálnou problematikou. Kontext pregraduálnej prípravy učiteľov je veľmi dôležitým ukazovateľom implementovania vzdelávania a výchovy u detí v ranom detstve. Participovanie pregraduálnej prípravy učiteľov v kontexte VSRD systému (Systém vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve) je považovaný v európskom meradle ako výrazný trend pri poskytovaní vysokokvalitných programov, ktorými vieme dosiahnuť komplexný rozvoj detí, a zároveň vo výraznej miere efektívnym spôsobom pozitívne ovplyvniť ďalšie vzdelávanie v rámci ich života so zreteľom vytvárania inklúzie v školskom systéme. Deskripcia termínu VSRD je na medzinárodnej úrovni dlhodobo diskutovaným modelom vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve. Možno verifikovať poznatky z empirických dát, ktoré sme realizovali v časovom horizonte prvého polroka 2022 v zariadeniach poskytovania rannej starostlivosti detí. Z analýzy výsledkov je zreteľné, že respondenti síce disponujú adekvátnym kvalifikovaným vzdelaním, ale napriek tomu sa preukázalo, že dané vzdelávanie a výchova v ranom detstve neprebíha podľa aktuálnych kritérií vzdelávania porovnateľnými s krajinami Európy. Domnievame sa, že vplyv VSRD systému v implementovaní do holistického kurikula by sa zabezpečila efektívnejšia výchova a vzdelávanie v zariadeniach rannej starostlivosti.

Kľúčové slová: pregraduálna príprava učiteľov, VSRD systém, rané detstvo

Úvod

Vo verejnom diskurze rezonuje neustále otázka rannej starostlivosti o deti do troch rokov, ktorá je v našich podmienkach na okraji pozornosti. Považujeme za významné zdôrazniť mimoriadnosť situácie rannej starostlivosti u detí v kontexte pregraduálnej prípravy, pretože iba poskytovaním vysokokvalitných programov dosiahneme celostný rozvoj detí a pozitívne ovplyvní efektívnejšie vzdelávanie v rámci ich života. Pregraduálna príprava učiteľov, ako aj kvalita vzdelávania je pre mnohé európske organizácie v súčasnosti prioritnou témou a zároveň aj aktuálnou problematikou najmä v kontexte rannej starostlivosti a inkluzívneho vzdelávania.

Teoretické východiská skúmanej problematiky

Téma systému vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (VSRD) sa v súčasnosti dostáva z úzkeho kruhu odborných diskurzov, kde čoraz častejšie rezonuje v súvislosti ako ho konkrétne treba etablovať v podmienkach škôl a školských zariadení, ktoré predstavujú kľúčový jedinečný priestor s veľkým množstvom príležitostí podporiť dieťa od raného veku. Naliehavé požiadavky týkajúce sa implementácie inštitucionálneho vzdelávania do edukačnej reality sú explicitne vyjadrené aj v legislatívnych dokumentoch na európskej úrovni.

V tejto súvislosti Európska komisia vypracovala kľúčový dokument „Key data on Early Childhood Education and Care in Europe“, ktorý poskytuje istý konsenzus medzi politikmi, výskumníkmi, odborníkmi na vzdelávanie a členskými štátmi, ktoré sa aktívne angažujú v rámci inštitucionálnej starostlivosti. Uvedený dokument mapuje kľúčové oblasti vysokokvalitných systémoch VSRD, zdôrazňuje spoločnú víziu VSRD, čím jasne načrtáva dôležité postavenie starostlivosti v ranom detstve (European Commission, 2019).

So zreteľom na návrh Európskej komisie v podobe kľúčového dokumentu „Key data on Early Childhood Education and Care in Europe“ vydala Rada EÚ 22. mája 2019 „Council Recommendation of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems“, ktorým odporúča, aby členské štáty v súlade s ich právnymi predpismi a dostupnými zdrojmi úzko spolupracovali so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, a v úsilí zlepšiť svoj doterajší prístup ku kvalite systému vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve sa riadili kľúčovými princípmi, ktoré sú rozpracované cez konkrétne kľúčové aktivity (Official Journal of the European Union, 2019).

Vzhľadom na zameranosť príspevku bližšie opisujeme jeden zo základných pilierov poskytovania vysokokvalitného systému VSRD, konkrétne „Vzdelávanie personálu“. Kľúčovými aktivitami uvedeného pilieru sú podľa dokumentu „Key data on Early Childhood Education and Care in Europe“ dosiahnutie pregraduálneho alebo postgraduálneho vzdelania, ktorým sa získa profesionalita a kvalifikovanosť personálu na výkon danej profesie. Svojim odborným vedením bude kvalifikovaná osoba vytvárať pracovné podmienky na reflexiu, plánovanie, spoluprácu (European Commission, 2019).

Ďalej sa v Odporúčaní Rady EÚ v bode 5 uvádzajú aj vyhlásenia týkajúce sa oblasti kvalifikovanosti a vzdelávania zamestnancov, ktorých profesionalizácia je kľúčovým faktorom pri výkone svojej profesie, ich znalosti by mali byť komplexne rozvinuté predovšetkým pedagogikou zameranou na rané detstvo, dosiahnutie potrebných zručností a kompetencií na vyššej úrovni, ktoré pozitívne korelujú pri ďalšom komplexnom rozvoji dieťaťa.

Podporovať profesionalizáciu pracovníkov zodpovedných za vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve	
a)	Vytvárať vysoko profesionálne štandardy a ponúknuť zvyšovanie kariérnych vyhliadok pre pedagógov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, vytvárať možnosti pre personál s nízkou alebo žiadnou klasifikáciou.
b)	Poskytnutie podmienok na profesionálne činnosti, akými sú reflexia, plánovanie, interakcia s inými odborníkmi a kolegami.
c)	Posilňovať kompetencie personálu zamerané na individuálne potreby detí z rôznych prostredí a so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

Tabuľka 1 – Prehľad kľúčových ukazovateľov Odporúčania Rady EÚ – bod 5

Zdroj: Official Journal of the European Union, 2019

Problematiku vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve vnímame ako nutnosť obsahovo integrovať a diverzifikovať do pregraduálnej prípravy budúcich učiteľov. Domnievame sa, že profesijný rast učiteľov v kontexte aj inkluzívnej edukácie počas výkonu pracovnej činnosti formou rôznych školení je nepostačujúce.

Pri zabezpečovaní kvality pregraduálnej prípravy so zameraním na rané detstvo bude dôležitú úlohu zohrávať obsah jednotlivých študijných programov, ako aj ich proporcionálna v rámci vyučovacích predmetov a rozsah pedagogickej praxe (Portik, 2018).

Výzvou pre pregraduálnu prípravu novej generácie učiteľov je pripraviť ich odbornou spôsobilosťou flexibilne vyhodnotiť a proporcionálne vyvažovať potreby a aktuálne možnosti účastníkov vzdelávania vytvorením takého učebného prostredia a podmienok na vzdelávanie, ktoré podporí ich individuálny potenciál. Zároveň by si mali rozvíjať svoje profesijné kompetencie aj reflektovaním nových prístupov a inovácií. No nielen od samotného učiteľa, ale od spolupráce celého tímu odborníkov závisí úspech implementácie inovatívnych princípov do praxe. Efektívne inštitucionálne vzdelávanie si vyžaduje úzku interakciu všetkých aktérov, ako aj ich informovanosť medzi sebou vzájomnou kooperáciou (Masáriková, 2021).

Systém raného vzdelávania vo Francúzsku je decentralizovaný a diverzifikovaný, pretože sa v ňom kombinuje individuálna a kolektívna starostlivosť o deti. Francúzsky model VSRD v sebe obsahuje dva typy zabezpečovania starostlivosti podľa vekovej skupiny detí. Prvý z nich tvoria kolektívne zariadenia, do ktorých patria podnikové jasle, minie jasle a rodinné jasle (crèche familial). Druhý typ zabezpečovania starostlivosti predstavuje individuálna starostlivosť, ktorá je zabezpečovaná prostredníctvom assistant(e)s maternel(le)s, čiže profesionálne opatrovatelky, ktoré povinne uzatvárajú zmluvu s rodičmi, sú pravidelne kontrolované a monitorované z hľadiska hygieny a bezpečnosti. Zároveň musia spĺňať prísne štandardy odbornej prípravy a na základe získania diplomu/ licencie môžu vykonávať starostlivosť o deti v ranom veku buď u seba doma, kde môžu prijať najviac päť detí alebo sú zamestnané v jednom zo systémov jasli. Tento systém uzatvárajú aj halte-garderies, ktoré poskytujú príležitostnú starostlivosť (jeden až tri dni v týždni) aj pre nepracujúcich rodičov. Tieto centrá majú vyškolený personál a sú regulované taktiež príslušnými úradmi. Všetky uvedené formy poskytujúce starostlivosť o deti do troch rokov sa neriadia žiadnym kurikulumom (Ministère de l'Education Nationale de la Jeunesse et des Sports, 2019).

Systém starostlivosti a vzdelávania v ranom detstve je v Dánsku pomerne koherentným a komplexným systémom pozostávajúcím z centier dennej starostlivosti, nazývané ako „aldersintegrerede daginstitutioner“, ide o vekovo integrované zariadenie pre deti až do 6 rokov. Okrem toho existujú samostatné zariadenia pre deti do 3 rokov „vuggestue a børnehaver“, kde dieťa je pridelené do konkrétnej miestnosti „stue“ s maximálnym počtom 10 - 15 detí. O deti sa starajú vyškolené zdravotné sestry a asistenti. Tento dánsky systém uzatvára „dagpleje“, ide o regulované domáce poskytovanie dennej starostlivosti pre maximálny počet detí (3 - 5detí), o ktoré sa stará súkromná opatrovateľka, denná sestra (Structure of the National Education System Denmark, 2020).

Uznávanou krajinou v medzinárodnom meradle s vypracovaným vzdelávacím systémom a národným rámcovým učebným plánom patrí nepochybne Estónsko, ktoré si čoraz viac uvedomuje dôležitosť kvalitného systému v ranom detstve, ako aj zvyšovanie profesionality pedagógov vykonávajúci výchovu a vzdelávanie v ranom detstve.

Inštitúcie poskytujúce starostlivosť a predškolské vzdelávanie od 1,5 roka do 7 rokov sa v Estónsku všeobecne označujú ako „koolieelne lasteasutus“, ktoré sa riadia „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“. Okrem inštitúcií, kde výučba a vzdelávanie podlieha národným učebným osnovám môžu rodičia detí využiť systém služieb dennej starostlivosti „lapsehoiuteenus“, ide o opatrovateľskú službu, ktorá ponúka možnosti starostlivosti o deti mladšie ako 1,5 roka, o deti zdravotne postihnuté až do veku 18 rokov. V porovnaní s inštitúciami poskytujúce starostlivosť a predškolské vzdelávanie má rodič väčšie možnosti stanoviť si podmienky služby starostlivosti o svoje dieťa, zároveň má právo preskúmať pracovné skúsenosti a vhodnosť opatrovateľ/ky na výkon tejto činnosti. Opatrovateľ/ka musia mať povolenie na činnosť, danú licenciou si vie rodič overiť v rámci registra ekonomických činností, ktoré sú k dispozícii na webovom portáli MTR - Majandustegevuse register (Majandus - Ja Kommuniketsiooni - ministeerium, 2014).

Podľa aktuálnych štatistík sa podarilo aj Nemecku dosiahnuť značný pokrok v miere poskytovania starostlivosti o deti. Inštitucionálna starostlivosť v ranom veku ponúka širokú škálu rôznych foriem poskytovania danej služby. Alternatívou inštitucionálnych zariadení zabezpečujúcich starostlivosť o deti v ranom veku sú služby kvalifikovaných opatrovateľov, známe aj ako „Tagesmütter“ alebo „Tagesväter“. Osoby poskytujúci túto službu musia spĺňať určité normy a odbornú kvalifikáciu, na základe toho im úrad vydáva povolenie na poskytovanie služby starostlivosti v ranom veku (Structure of the National Education System Germany, 2020).

Zatiaľ čo viaceré krajiny sa vybrali cestou vytvárania jednotného systému VSRD, Slovensko tomuto trendu odoláva. V súčasnosti zotrúva vo vnútorne fragmentovanom systéme, čo sa prejavuje slabou prepojenosťou jednotlivých programov a služieb spadajúcich pod rôzne rezorty bez vzájomnej spolupráce a previazanosti. Táto nejednotnosť a roztrieštenosť ovplyvňuje predovšetkým tie najzraniteľnejšie skupiny detí, ktorým nie je umožnené čerpať všetky výhody starostlivosti a vzdelávania v ranom veku ako je to v iných členských krajinách (Masáriková, 2021).

Interpretácia zistení

V návrhu Rady Európy je identifikovaných 5 kľúčových atribútov kvality systému, medzi ktoré patrí aj odborná kvalifikovanosť pre výkon danej profesie. Na základe uvedeného sme v období jún - október 2022 realizovali výskum, ktorého výskumný súbor tvorilo 77 respondentov. Na zistenie pregraduálnej prípravy učiteľov vo vzťahu k inštitucionálnemu vzdelávaniu v ranom detstve sme použili dotazník vlastnej konštrukcie, ktorý vychádza z nadobudnutých vedomostí už skôr kvantifikovaných výskumných nástrojov. Celkovo dotazník pozostáva z dvoch hlavných častí. V prvej časti sme zisťovali demografické dáta. Týkali sa lokality pôsobnosti v zariadeniach v rannom detstve, ďalej nás zaujímal stupeň vzdelania, ktorým učelia disponovali, typ profilácie zariadení a vzdelávacie programy na základe, ktorých pracovali v inštitúciách pre deti do troch rokov. Druhá časť dotazníka obsahuje 20 položiek týkajúcich sa jednotlivých dimenzií: odborná, didaktická, komunikačná pripravenosť počas pregraduálnej prípravy.

Nakoľko považujeme za hlavnú prioritu poskytovania kvalitného vzdelávania personálne zastúpenie a odbornú kvalifikovanosť zamestnancov v daných zariadeniach. V nasledujúcom Grafe 1 je znázornené percentuálne vyjadrenie kvalifikovaného pedagogického zamestnanca v zariadení. Až 88 % respondentov disponuje kvalifikovaným pedagogickým personálom a 12 % nedisponuje pedagogickým zamestnancom vo svojom zariadení. Z Grafu 1 je vidieť výrazný frekvenčný podiel zastúpenia kvalifikovaných pedagogických zamestnancov v zariadeniach pre deti do troch rokov.

Odborná kvalifikovanosť z

Graf 1 - Percentuálne vyjadrenie kvalifikovaného pedagogického zamestnanca v zariadení
Zdroj: autorky

S dôrazom na profesionálne vedenie a kvalitu poskytovania výchovy a vzdelávania uvádzame v Grafe 2 štatisticky vyhodnotenú zastúpenie jednotlivých stupňov vzdelania. Respondenti mali na výber z viacerých možností, ako je z Grafu 2 vidieť až 48,7 % respondentov disponuje zamestnancami so stredoškolským vzdelaním pedagogického smeru, a o niečo menej má zastúpenie aj vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa (44,9%). Možnosť akreditovaného opatrovateľského kurzu si zvolilo až 32,1% respondentov. Len 19,2% má stredoškolské vzdelanie zdravotníckeho smeru a vysokoškolské vzdelanie 2.stupňa zdravotníckeho zamerania iba 2,6%.

Stupeň vzdelania

iné vzdelanie
vysokoškolské vzdelanie 3. stupňa
vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa..
vysokoškolské vzdelanie 2.stupňa pedagogického..
vysokoškolské vzdelanie 1.stupňa..
vysokoškolské vzdelanie 1.stupňa pedagogického..

Graf 2 - Percentuálne vyjadrenie dosiahnutého stupňa vzdelania

Zdroj: autorky

Podľa nášho názoru vysoko kvalifikovaný personál predstavuje dôležitý článok pri poskytovaní kvalitného vzdelávania v rámci VSRD systému, zároveň by mal disponovať znalosťou rôznych inovatívnych foriem, ktorými bude podporovať pozitívne vzdelávacie interakcie u detí v ranom veku. Bohužiaľ zamestnanci pracujúci v danej sfére nielen u nás, ale aj v iných krajinách sú veľmi často nedocenení, nemajú možnosť ďalšieho odborného vzdelávania.

Akcelerácia modelu vzdelanostnej spoločnosti kladie nároky na rozvíjanie kompetencií aj v kontexte osobnostných a odborných kvalít, preto za neoddeliteľnú súčasť profesionality a pedagogickej zručnosti učiteľa sa považujú jeho odborné spôsobilosti, ktoré pôsobia ako model jeho teoretickej a praktickej pripravenosti na výkon danej profesie. V tejto časti prezentujeme výsledky a zistenia, ktorými chceme poukázať na dôležitosť rozvoja profesijných kompetencií, ktoré sú významným ukazovateľom praktickej profesijnej prípravy a jej požiadaviek.

V rámci dimenzie z hľadiska odbornej pripravenosti, bolo štúdium odbornej literatúry a takýmto aktívnym spôsobom si osvojovať nové poznatky do uceleného kontextu. V neposlednom rade preukázať schopnosť integrovať obsah vzdelávacieho procesu do konkrétnych pedagogických úloh a situácií.

ODBORNÁ DIMENZIA	ARITMETICKÝ PRIEMER
Spôsobilosť pracovať s kurikulárnym dokumentom	1,712
Orientácia v odbornej literatúre	1,619
Efektívne etablovanie odborných zručností	1,670
Poznanie nových trendov	2,165
Schopnosť vytvoriť plán - projekt	1,885
Odborná pripravenosť - komplexne	1,810

Tabuľka 2 – Odborná dimenzia

Zdroj: vlastný výskum

Ďalšou dimenziou bola didaktická pripravenosť, ktorá súvisí s pedagogickým konaním cez jednotlivé schémy didaktických postupov, metód a techník po metodickej stránke. Budúci učiteľ by mal disponovať didaktickými a psychodidaktickými kompetenciami orientovanými na samotný edukačný proces, v ktorom dokážu realizovať a vhodne zvoliť efektívne metódy, ovládať stratégie vyučovania v spojení so znalosťou ich psychologických a sociálnych aspektov, poznať rozličné inovatívne metódy, ktoré podporujú aktívne učenie detí v ranom veku.

DIDAKTICKÁ DIMENZIA	ARITMETICKÝ PRIEMER
Prispôsobenie metód k aktuálnej situácii	1,799
Efektívne využitie vhodných pomôcok	1,791
Tvorba úloh pre deti so špeciálnymi výchovno vzdelávacími potrebami	2,331
Organizácia a riadenie foriem práce	1,734
Využitie vhodnej motivácie	1,734
Didaktická pripravenosť - komplexne	1,878

Tabuľka 3 – Didaktická dimenzia

Zdroj: vlastný výskum

V rámci kompetenčného modelu v profesijnej príprave budúcich učiteľov je jedna špecifická kompetencia, ktorou je kompetencia akčného reagovania na novú pedagogickú situáciu. Sme názoru, že tomuto novému fenoménu je nutné prispôbiť aj profesijnú prípravu budúcich učiteľov, čím sa otvorí istý priestor pre aktívnejšie využívanie inovatívnych metód priamo v reálnej praxi.

Téma potreby komunikačných zručností a ich rozvoja v rámci profesijnej prípravy sa prejavujú ako zručnosti v priamom kontakte s deťmi ranného veku, preto ďalšou dimenziou, ktorej sme venovali náležitú pozornosť je práve komunikatívna kompetencia, ktorá tvorí predpoklad vytvárania pozitívnej sociálnej klímy. Nasledujúcou dimenziou chceme poukázať, že kvalitná komunikácia predstavuje dôležitý medzník pri prenose informácií od pedagóga k deťom ako podstatný zdroj učenia sa, preto komunikatívne kompetencie majú isté špecifiká vzhľadom na vekové osobitosti detí.

KOMUNIKAČNÁ DIMENZIA	ARITMETICKÝ PRIEMER
Zvoliť vhodnú formu komunikácie	1,662
Zrozumiteľné sprostredkovať inštrukcie k činnosti	1,597
Schopnosť nadviazať kontakt	1,554
Zvoliť vhodné komunikačné stratégie	1,626
Správne zadávať slovnej inštrukcie	1,669
Komunikačná pripravenosť - komplexne	1,622

Tabuľka 4 – Komunikačná dimenzia

Zdroj: vlastný výskum

Významnú úlohu v pedagogickej komunikácii zohráva práve efektívna voľba vhodnej komunikácie, pretože pre správne porozumenie informácií potrebujú deti kongruentné vystupovanie komunikátora. Poznať a efektívnym spôsobom etablovať komunikačné stratégie môžu pomôcť budúcemu učiteľovi stať sa pre dieťa nielen efektívnym komunikačným partnerom, ale zároveň rozvíjať komunikačné zručnosti u detí raného veku.

Na základe získaných dát poukazujeme na dôležitosť implementovania pregraduálnej prípravy učiteľov k požiadavkám práce v zariadeniach pre deti v ranom veku. Poznanie jednotlivých vývinových štádií raného detstva je zásadné a významné pri poskytovaní kvalitného vzdelávania v inštitucionálnom zariadení. Vnímame to aj ako dôležitý predpoklad pre pedagóga, ktorý by mal pristupovať k dieťaťu veľmi citlivo, s veľkou dávkou opatrnosti a vážnosti. Zároveň pri realizovaní rozmanitých činností by mal pedagóg dokázať identifikovať a implementovať také činnosti, ktorú sú optimálne pre dieťa vzhľadom na jeho vývinové predpoklady, mal by selektovať či jeho nároky na dieťa sú primerané a v neposlednom rade by mal vedieť kedy treba stimulovať vývin dieťaťa a kedy zase naopak nie. Zo získaných zistení navrhujeme etablovať počas pregraduálneho štúdia tréning sociálno – psychologických kompetencií zameraných na rozdielnosť vo vzdelávaní, tréning v rámci špeciálnopedagogických oblastí a patopsychológie.

Zmeny pri príprave budúcich učiteľov, ktorí absolvovali tréning preventívnych stratégií zaznamenali aj Jackson, Simoncini a Davidson (2013), ktorí opisujú zmenu postojov v oblasti sebahodnotenia, sebadôvery. V rozšírení doterajších vedomostí a ich prepojenie s praktickými zručnosťami, ktoré im pomohli porozumieť rôznym prejavom správania detí na ktoré vedeli adekvátne zareagovať.

Záver

Súčasná škola kladie vysoké nároky na všetkých aktérov vzdelávacieho procesu, práve vzhľadom na vysokú náročnosť je potrebné podporiť pregraduálnu prípravu budúcich učiteľov v rozvíjaní soft skills, ktoré môžu pomôcť pri napĺňaní individuálnych potrieb detí v ranom veku, schopnosť etablovať získané sociálno – psychologické zručnosti pri neodkladných reakciách na vzdelávacie potreby detí. Bez adekvátneho rozvoja odborných zručností a zabezpečenia možností s odborným personálom nie je možná participácia VSRD systému. Domnievame sa, že je potrebné prehodnotiť obsah študijných programov a jednotlivých predmetov vo vzťahu k ranému detstvu. Po absolvovaní a ukončení štúdia by študenti mali byť pripravení na úlohy spojené so vzdelávaním a výchovou v ranom detstve, mali by disponovať nielen odbornými, ale aj personálnymi kompetenciami, ktoré si následne reálne overia v reálnej praxi v rôznych formách a obsahoch.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. PaedDr. Zuzana Geršicová, PhD.*

Použitá literatúra

1. EUROPEAN COMMISSION, 2019. *Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. [cit. 28.apríla 2023]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/key-data-early-childhood-education-and-care-europe-%E2%80%93-2019-edition_en
2. JACKSON, C. - SIMONCINI, K. - DAVIDSON, M. 2013. Classroom profiling training: increasing preservice teachers' confidence and knowledge of classroom management skills. In: *Australian Journal of Teacher Education*. vol.38, no.8, p.30-46, ISSN 1832-517X.

3. MASÁRIKOVÁ, M. 2021. *Výchova dieťaťa v ranom veku a komparácia výchovných programov: rigorózna práca*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre.
4. MAJANDUS - JA KOMMUNIKATSIOONI – MINISTEERIUM. *MTR - Majandustegevuse register, 2014* [online]. Majandus - Ja Kommunikatsiooni – Ministerium [cit. 2023-28-04]. Dostupné z: <https://www.mkm.ee/et/uuenenud-majandustegevuse-register>
5. MINISTRY OF CHILDREN AND EDUCATION DENMARK, 2020. *The strengthened pedagogical curriculum*. [online]. Denmark: Ministry of Children and Education [cit. 2023-04-28]. ISBN 978-87-7182-365-3. Dostupné z: https://emu.dk/sites/default/files/2021-03/8077%20SPL%20Hovedpublikation_UK_WEB%20FINAL-a.pdf
6. MINISTÈRE DE L'EDUCATION NATIONALE DE LA JEUNESSE ET DES SPORTS, 2019 [online]. Ministère de l'Education Nationale de la Jeunesse et des Sports. [cit. 2023-28-04]. Dostupné z: <https://www.education.gouv.fr/le-ministre-de-l-education-nationale-de-la-jeunesse-et-des-sports-209>
7. Official Journal of the European Union, Council Recommendation of 22 May 2019 on high-quality early childhood education and care systems (2019/C 189/02). [online]. [cit. 2023-28-04]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&from=EN)
8. PORTIK, M., 2019. Príprava učiteľov pre inkluzívne vzdelávanie. Ako na to? In: *Studia Scientifica Facultatis Paedagogicae*. roč.17, č. 1, s.99-106. ISSN 1336-2232.
9. STRUCTURE OF THE NATIONAL EDUCATION SYSTEM DENMARK, 2020/2021 [online]. [cit. 2023-28-04]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/denmark_en
10. STRUCTURE OF THE NATIONAL EDUCATION SYSTEM GERMANY, 2020/2021 [online]. [cit. 2023-28-04]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/germany_en

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189